International
JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES AND ADMINISTRATIVE SCIENCES
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
JOSHASjournal (ISSN:2630-6417)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:21	2019	pp.1376-1384
journalofsocial.com	ssssjournal@gmail.com	

YALIN VE ÇEVİK TEDARİK ZİNCİRİ STRATEJİLERİNİN İŞLETME PERFORMANSINA ETKİLERİ: TEKSTİL SEKTÖRÜNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

AFFECTS OF LEAN AND AGILE SUPPLY CHAIN STRATEGIES ON BUSINESS PERFORMANCE: A FIELD STUDY IN TEXTILE SECTOR

Oğuz Emre BALKAR
Kahramanmarş/Türkiye
ORCID:0000-0001-5853-0926

CC BY NC SA

Article Arrival Date : 16.11.2019
Article Published Date : 31.12.2019
Article Type : Research Article
Doi Number : http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.236
Reference : Balkar, O.E. (2019). "Yalın Ve Çevik Tedarik Zinciri Stratejilerinin İşletme Performansına Etkileri: Tekstil Sektöründe Bir Alan Araştırması", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(21): 1376-1384

ÖZET

Küreselleşen dünyada modern işletmecilik, ülkelerin değişen stratejileri ve uluslararası ticari riskler ile yeni bir anlam kazanmıştır. Böyle bir ortamda firmalar, ekonomik büyümelerini sürdürmek ve rakiplerine üstünlük sağlamak için etkin bir tedarik zinciri ağına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu yüzden günümüzde tedarik zinciri yönetimi, rekabet avantajı sağlama yolunda stratejik bir araç olarak görülmektedir.

Bu çalışmada; yalın tedarik zinciri stratejisi, çevik tedarik zinciri stratejisi ve işletme performansı kavramları üzerinde durulmuştur. Yalın ve çevik tedarik zinciri stratejilerinin işletme performansı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren tekstil işletmelerinde çalışan 100 kişiye anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programına aktarılmıştır. Frekans, korelasyon ve regresyon analizlerinin ardından yalın tedarik zinciri stratejisinin işletme performansını pozitif yönde ve anlamlı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, bulgular çevik tedarik zinciri stratejisinin de işletme performansını olumlu etkilediği sonucunu göstermektedir.

Bulgular, yorumlanarak ilgili yazınla karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarının ve geleceğe yönelik önerilerin ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yalın ve Çevik Tedarik Zinciri Stratejileri, İşletme Performansı, Tedarik Zinciri Yönetimi.

ABSTRACT

Modern business has gained a new meaning with the changing strategies of the countries and international commercial risks in the globalizing world. In such an environment, companies need an efficient supply chain network to maintain their economic growth and superiority to their competitors. That's why nowadays, supply chain management is seen as a strategic tool for providing competitive advantage.

In this study; lean supply chain strategy, agile supply chain strategy and business performance concepts were emphasized. In order to examine the effects of lean and agile supply chain strategies on business performance, a questionnaire was applied to 100 employees who work in textile companies operating in Kahramanmaraş. The obtained data were transferred to the SPSS program. After frequency, correlation and regression analysis, it is found that lean supply chain strategy has a positive and significant effect on business performance. In addition, findings show that the agile supply chain strategy also positively affects business performance.

Findings were interpreted and compared with the related literature. The results of the analysis and the proposals for the future are thought to contribute to the relevant literature.

Keywords: Lean and Agile Supply Chain Strategies, Business Performance, Supply Chain Management.

1. GİRİŞ

Modern iş dünyasının paydaşları arasındaki sınırların ortadan kalkmasıyla globalleşen bir ticaret sisteminde yer alan firmalar, gelecekte bulunmak istedikleri duruma göre uygun stratejiler belirleyerek sistemlerini o yönde organize etmeyi planlamaktadırlar. Girdiden yola çıkarak çıktı oluşturmayı hedefleyen bir düzen yerine, çıktıdan girdiye doğru hareketi baz alan bir sistem yaklaşımı içerisinde yönetim ve üretim stratejileri uygulayan işletmeler, daha başarılı olmaktadırlar (Pınar, 2011: 326).

Bu doğrultuda tedarik zincirini stratejik bir araç olarak gören işletmeler için etkin tedarik zinciri stratejileri geliştirmek ve uygulamak, üst düzey müşteri memnuniyeti sağlamak, pazardaki diğer rakiplerine göre rekabet avantajı elde etmek ve bu avantajı uzun süreli devam ettirmek hayati bir öneme sahiptir (Erturgut, 2016: 83-84).

Tedarik zinciri stratejileri konsepti; derin bir yazın geçmişine sahip olsa da, stratejilerine uygun bir şekilde tedarikçilerle ilişkilerini düzenlemek, operasyonel faaliyetlerini ayarlamak ve sınıflandırmak hem organizasyonlar hem de araştırmacılar için büyük emek ve inceleme gerektiren bir konu hâline gelmiştir (Wieland ve Wallenburg, 2012: 887-905).

İsrafı ve maliyeti azaltarak tedarik zinciri süreçlerini optimum hâle getirmeyi amaçlayan yalın yaklaşım felsefesiyle firmalar, sürdürülebilir gelişim ve rekabet üstünlüğü sağlamak için tedarik zinciri ağındaki paydaşlar arasındaki işlemlere, ortaya çıkan problemlere hızlı cevap verebilen etkili stratejilerle çevik ve yalın bir tedarik zinciri yönetimi süreci oluşturmak istemektedirler (Zaman ve Ahsan, 2014: 589).

Uluslararası ticaret işlemlerinin yoğun olarak gerçekleştiği stratejik bir odak noktası hâline gelen Türkiye'de faaliyet gösteren işletmeler, küresel rekabete ayak uydurabilmek için tedarik zinciri ağında çıkabilecek sorun ve problemleri, müşteri ilişkilerini dinamik ve verimli olarak yönetmesi gerekmektedir. Bu yüzden çalışmanın amacı paydaşlarına çevik bir şekilde cevap verebilen, süreçlerini etkin ve yalın olarak yönetebilen şirketlerin uyguladıkları stratejilerin, işletmelerin genel performanslarında bir etkisi olup olmadığını incelemek ve değerlendirmek üzere oluşturulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde yalın ve çevik tedarik zinciri stratejileri ile işletme performansı kavramları üzerinde durularak, literatürde öne çıkan yazarların bu kavramları nasıl inceleyip ele aldıkları konularında bilgi verilecektir. Bu doğrultuda çalışmanın teorik altyapısı sunulmaya çalışılacaktır.

2.1. Yalın ve Çevik Tedarik Zinciri Stratejileri

Womack ve arkadaşlarının (2007: 9-10) ilk baskısı 1991 yılında yayımlanan "The Machine that Changed the World" adlı kitaplarında belirttikleri üzere 2. Dünya Savaşı sonrası Toyota'da çalışan Eiji Toyoda ve Taiichi Ohno'nun çalışmaları sonucu ortaya çıkan bir konsept olan "Yalın Üretim", Japonya'nın ekonomik büyümesinde önemli bir yere sahiptir. Japonya'da birçok şirket bu felsefe doğrultusunda sistemlerini adapte ederek pazarlarındaki diğere firmalara göre üstünlüklerini kazanmışlardır.

Yalın üretim, yoğun emek ve seri üretim türleri ile karşıt bir ilişkiye sahip olan bir kavramdır. Becerisi yüksek çalışanların yer aldığı yoğun emek ve seri üretiminin avantajlarını içeren yalın üretim, bu üretim türlerinin esnek olmayan yapılarından kaynaklanan maliyetleri ortadan kaldırarak, israfı minimize etmeyi amaçlayan bir üretim şeklidir. Bu yaklaşım günümüzde üretim ve mühendislik dışındaki yönetim, strateji gibi diğer bilim alanlarında ele alınarak "Yalın Düşünce" adıyla karşımıza çıkmaktadır. (Womack vd., 2007: 10-12).

Tedarik zinciri yönetimi alanı açısından ele alındığında, yalın yaklaşım felsefesinin odak noktasını, sürdürülebilir ve optimum tedariği sağlamak için yalın araçları kullanarak değer yaratmayan işlemleri, girdileri ortadan kaldırarak maliyeti azaltmak şeklinde belirtmek mümkündür (Zaman ve Ahsan, 2014: 589).

Tam zamanında üretim (Just-in-Time (JIT)) felsefesiyle beraber yeni bir boyuta geçiş yapan yalın tedarik zinciri yönetimi, şirketin ürünlerinin kalitesini ve uygunluğunu geliştiren, üretim maliyetlerini azaltmaya yarayan stratejilerden biridir (Vrijhoef ve Koskela, 2000: 171).

Corbett ve Klassen (2006: 7), yalın tedarik zinciri stratejisini tedarik zinciri boyunca fazla zaman, emek, ekipman, alan ve stoklardan değer yaratmayan faaliyetleri ortadan kaldıran bir strateji olarak tanımlamışlardır.

Çevik tedarik zinciri stratejisi ise pazardaki müşterilerin ihtiyaçlarını anlama ve gelecekte olabilecek değişikliklere karşı uyumlu olmayı ifade etmektedir. Değişkenliğin maliyetini azaltarak kısa sürede müşterinin tercihlerine göre özelleştirilmiş ürün veya hizmet sunmayı amaçlamaktadır (Huang vd., 2002: 193).

Bu yönüyle bakıldığında çevik ve yalın tedarik zinciri stratejileri birbirlerine yönetim bilimi alanında anlam olarak birbirlerine yakın birer kavram olarak görülse de gerçekte farklı olabilmektedir. Yalın tedarik zinciri stratejisi, yetersiz girdilere sahip şirketlerin rekabetin yüksek olduğu pazarlara uygun ürettiği bir taktiktir. Ancak çevik tedarik zinciri stratejisi ise geçici olan değişikliklerin sıklıkla yaşandığı pazarlarda şirketin göstermesi gereken tepki olarak görülmektedir (Galankashi ve Helmi, 2016: 471).

Konuyu Huang ve arkadaşlarının (2002: 193) yapmış olduğu çalışmadan esinlenerek ele alan Qrunfleh ve Tarafdar (2013: 577) araştırmalarında yalın tedarik zinciri stratejisi ve çevik tedarik zinciri stratejisini ölçümleyen önermeler geliştirmişlerdir. Çalışmada bu önermelerden faydalanılmıştır.

2.2. İşletme Performansı

Performans, performansın uygun değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi gibi konuların önemi, günümüzde dinamik rekabet koşulları karşısında faaliyetlerini sürdürmek isteyen firmalar için giderek artmaktadır (Çalışkan vd., 2011: 364).

Başka bir tanıma göre ise performans, belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilen aktivite veya işlem sonucunda ortaya çıkan değeri kantitatif veya kalitatif olarak belirleyen bir konsepttir. Bir iş sisteminin performansı da aslında belirtilen tanımdan çok farklı bir anlam taşımamaktadır. İşletmenin performansı, organizasyonun elindeki sınırlı kaynakları etkin ve verimli kullanarak, organizasyonun misyonu ve hedefleri doğrultusunda işin prosedürlerine uygun bir şekilde amaçlarına ulaşma düzeyi olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Çelik, 2012: 157).

Zhao ve arkadaşları (2008: 369) istenilen performans düzeyine erişmek için tedarik zinciri içerisinde yer alan paydaşlarla işbirliği içerisinde belirlenen yolun çizilmesi, hedef ve beklentiler doğrultusunda kararların verilmesinin başka bir deyişle pazara ve müşteri beklentilerine uygun bir tedarik zinciri stratejisi izlemenin önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir.

İşletme performansını inceleyen araştırmalarda genellikle ekonometrik ölçütler performans parametresi olarak kullanılmaktadır. Finansal boyutu yansıtan bu değişkenler, tümüyle bir şirketin performansını ölçmek için yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla işletmenin genel olarak çıktılarına etki eden, değişen pazar ortamında karşılaşılan rekabette başarılı veya başarısız olmasına sebep olan her bir boyutun da ele alınarak ölçümlenmesi gerekmektedir (Chin vd., 2003: 444).

Bu yüzden çalışmada, işletmenin performansını operasyonel boyutu ile de ele alan Fawcett ve Clinton (1997: 18-28)'un çalışmasından esinlenerek, bir işletme performans ölçeği geliştiren Sezen ve arkadaşlarının (2002: 139) yapmış olduğu araştırmadan faydalanılmıştır.

3. LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Çalışmanın bu aşamasında ilgili yazında diğer araştırmacıların yaptıkları çalışmalar üzerinde durulmuştur. Yalın ve çevik tedarik zinciri stratejileri ile performans birbiriyle güçlü ilişkilere sahip olan kavramlardır. Bu kavramları içeren çalışmaların sayısı yazında giderek artmaktadır (Galankashi ve Helmi, 2016: 471).

Tedarik zincirinin her aşamasındaki yöneticilerin sadece sorumlu olduğu departmanla ilgili değil, tüm sistemin performansını incelemesi gerektiğini savunan Gunasekaran ve diğerleri (2001: 86), müşteri odaklı çalışan firmaların geliştirdikleri tedarik zinciri stratejilerinin performansa önemli katkılar sağlayacağını ve geleceğin yalın tedarik zinciri yönetimini benimseyen işletmelerin olacağını belirtmişlerdir.

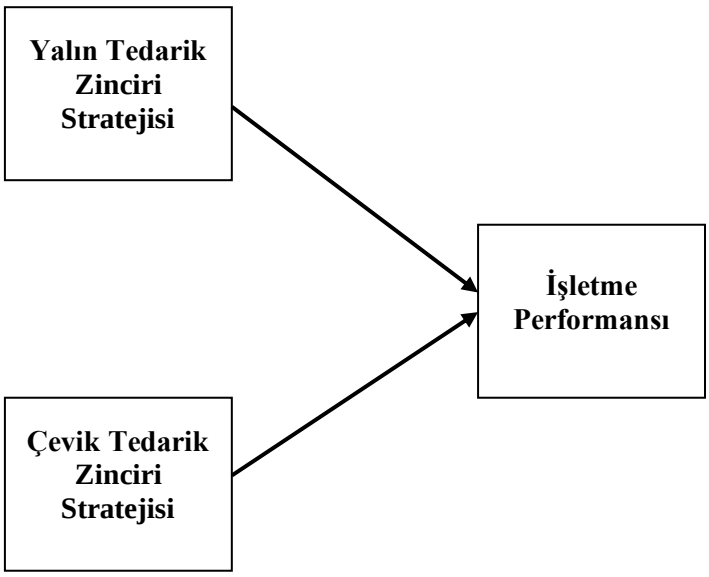
Huang ve arkadaşları (2002: 189-199) yalın, çevik ve hibrit (yalın+çevik) tedarik zinciri stratejileri yaklaşımlarını benimseyen şirketleri ürün odaklı olarak operasyonel düzeyde karşılaştırarak, yenilikçi ürün sistemini baz alan şirketler çevik tedarik zinciri stratejisinin, standart ürün sistemini temel alan firmalar için de yalın tedarik zinciri stratejisinin uygun olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca yalın ve tedarik zinciri stratejisinin işletmenin performansı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulmuşlardır.

Çin'deki imalat işletmelerinden seçilen 604 adet firma üzerinden bir çalışma gerçekleştiren Qi ve diğerleri (2009: 667), yaptıkları analizler sonucu geleneksel tedarik zinciri stratejileri yerine yalın, çevik veya hibrit tedarik zinciri stratejisi uygulayan işletmelerin daha iyi işletme performansına ulaştıklarını tespit etmişlerdir. Bununla beraber, yalın tedarik zinciri stratejisinin finansal performans üzerinde çevik ve hibrit tedarik zincirine göre daha fazla etkisi olduğunu bulmuşlardır.

Benzer olarak Qrunfleh ve Tarafdar (2013: 580), yalın ve çevik tedarik zinciri stratejileri, tedarik zinciri tepkiselliği ve işletme performansı kavramları arasında pozitif bir ilişki olduğunu keşfetmişlerdir.

4. METODOLOJİ

Yapılan literatür taramasının ve kavramsal çerçevenin ışığında oluşturulan araştırmanın modeli Şekil 4.1.'de gösterilmiştir.

Şekil 4.1. Araştırmanın Modeli.

Çalışma aşağıda yer alan hipotezler ile incelenmiştir:

H_1: Yalın tedarik zinciri stratejisi, işletme performansını olumlu yönde etkiler.

H_2: Çevik tedarik zinciri stratejisi, işletme performansını olumlu yönde etkiler.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket seçilmiştir. Ankette kullanılacak önermelerin oluşturulmasında; yalın tedarik zinciri stratejisi ve çevik tedarik zinciri stratejisi olgularını ölçümlemek için Huang ve arkadaşlarının (2002: 193) çalışmasından yola çıkan Qrunfleh ve Tarafdar (2013: 577)'ın araştırmasından, işletme performansı için ise Fawcett ve Clinton (1997: 18-28)'un çalışmasını temel alan Sezen ve arkadaşlarının (2002: 139) araştırmasından faydalanılmıştır.

Anketler uygun bir şekilde ilgili alandaki uzmanların yardımıyla Türkçe'ye çevrilmiş ve ön test yapılması için çalışma ilk olarak 30 kişiye uygulanmıştır. Önermeler lojistik ve tedarik zinciri yönetimi alanda araştırma yapan diğer akademisyenler tarafından dil ve anlatım bakımından incelenerek anlam geçerliliği sağlanmıştır. Yapılan düzeltmelerin ardından anketler uygulanabilir hâle getirilmiştir.

Ölçeklerin güvenirliği ve geçerliliği doğrulandıktan sonra oluşturulan anket formu 4 bölüm içermektedir. İlk bölümde katılımcının demografik özelliklerini belirleyen sorular, ikinci ve üçüncü bölümde yalın tedarik zinciri stratejisi ile çevik tedarik zinciri stratejisine yönelik sorular ve dördüncü bölümde işletme performansı üzerine sorular yer almaktadır. Anketteki önermeler 7'li likert tipi ölçeğiyle (1: Kesinlikle Katılmıyorum – 7: Kesinlikle Katılıyorum) değerlendirilmiştir.

Araştırmaya konu olan ilişkinin ölçülebilmesi için Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı iplik, dokuma, boya kasar, örme ve hazır giyim sektöründe üretim ve ticaret yapan tekstil işletmeleri çalışma evreni olarak esas alınmıştır.

Belirtilen sektörlerin üretim departmanlarında yöneticilik yapan 100 adet çalışana yüz yüze uygulanan anketlerin çıktılarını bilgisayar ortamına aktarmak için Eren (2018: 76-83)'in çalışmasından faydalanılmıştır. Ardından SPSS analiz programına aktarılan veriler üzerinden tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Çıkan sonuçlar tablolara aktarılarak, değerlendirilmiştir.

5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde ilgili araştırmanın gerçekleştirildiği Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren tekstil firmalarının üretim departmanlarının 100 adet yöneticilerinden verilere, sırasıyla güvenilirlik, frekans, korelasyon ve regresyon analizleri uygulanarak elde edilen sonuçlar paylaşılmıştır.

5.1. Ölçeklerin Güvenilirliği

Anket formunda ve belirli bir faktör altında yer alan ölçek önermelerinin güvenilirliği, sosyal bilimlerde genellikle ampirik bir çalışmada kullanılan Cronbach's Alpha Katsayısı (α) ile test edilmiştir. Ele alınan ölçeklerin güvenilirlik değerleri, incelenen olguya yönelik ölçeklerin tutarlı bir ölçüm yapıp yapmadığını göstermektedir. Bu türden çalışmalarda hesaplanan α katsayısı;

- ✓ 0,60 ile 0,79 arasında ise çalışma oldukça güvenilir,
- ✓ 0,80 ile 1,00 arasında ise çalışma yüksek derecede güvenilir olarak değerlendirilmektedir (Özdamar, 2004: 633).

Araştırmada kullanılan değişkenlere ait ölçeklerin kısaltmaları, içerdikleri önerme sayıları ve güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 5.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları.

Değişken Adı	Kısaltma	Önerme Sayısı	α
Yalın Tedarik Zinciri Stratejisi	YTZS	8	0,9215
Çevik Tedarik Zinciri Stratejisi	ÇTZS	5	0,7950
İşletme Performansı	İP	7	0,8640

Tablo 5.1.'den görülebileceği üzere çalışmada yer alan değişkenlerin ölçeklerinin güvenilirlik katsayıları, genel itibariyle 0,79'dan yüksek değerler almıştır. YTZS ve İP değişkenlerine ait

ölçeklerin yüksek derecede güvenilir, ÇTZS değişkenine ait ölçeğin oldukça güvenilir düzeyde olduğu görülmektedir.

5.2. Tanımlayıcı İstatistikler

Anketin uygulandığı katılımcıların demografik bilgilerini ölçmeye yönelik sorulara verilen cevaplar, frekans analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlar, Tablo 5.2.'de gösterilmektedir.

Tablo 5.2. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı İstatistikler.

Cinsiyet	**Sayı**	**Geçerli Yüzde (%)**	**Kümülatif Yüzde (%)**
Kadın	18	18,0	18,0
Erkek	82	82,0	100,0
Yaş	**Sayı**	**Geçerli Yüzde (%)**	**Kümülatif Yüzde (%)**
28 ve altı	25	25,0	25,0
29-35 arası	25	25,0	50,0
36-40 arası	25	25,0	75,0
41 ve üstü	25	25,0	100,0
Eğitim Seviyesi	**Sayı**	**Geçerli Yüzde (%)**	**Kümülatif Yüzde (%)**
İlköğretim ve altı	7	7,0	7,0
Lise	19	19,0	26,0
Ön Lisans	24	24,0	50,0
Lisans	36	36,0	86,0
Yüksek Lisans	12	12,0	98,0
Doktora	2	2,0	100,0
Yöneticilik Düzeyi	**Sayı**	**Geçerli Yüzde (%)**	**Kümülatif Yüzde (%)**
Alt Düzey Yönetici	6	6,0	6,0
Orta Düzey Yönetici	41	41,0	47,0
Üst Düzey Yönetici	53	53,0	100,0

Tablo 5.2.'den de anlaşılabileceği üzere ilgili örneklemde yer alan üretim departmanlarında yöneticilik yapan katılımcılardan kadınların sayısının (18), erkeklerin sayısından oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Yanıtlayıcılardan yaş sorusuna cevaplarını kendilerinin belirtmesi sağlanmıştır. Elde edilen yaş verileri, dört grup altında sınıflandırılmıştır. Anketlere cevap verenlerden % 75'inin 41 yaşın altında olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların çoğunluğu lisans düzeyinde eğitim veren kurum/kuruluşlardan mezun olduklarını belirtmişlerdir. Ardından 24 kişiyle ön lisans eğitim düzeyi ön plana çıkmaktadır.

Anketin uygulandığı üretim departmanlarında yanıtlayıcılardan; teknik, operasyonel, diğer personellerin (alt düzey yönetici) 6 kişi; uzman, bölüm şefi gibi unvanlarla çalışan personellerin (orta düzey yönetici) 41 kişi ve departman yöneticisi, sorumlusu gibi pozisyonlarda görev yapan personellerin (üst düzey yönetici) 53 kişi olduğu görülmektedir.

5.3. Korelasyon Analizi

Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisine, başka bir deyişler regresyon analizi sonuçlarına geçilmeden önce, değişkenlerin birbirleri arasında olumlu veya olumsuz bir ilişkilerinin olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analizin sonuçları, Tablo 5.3.'te yer almaktadır.

Tablo 5.3. Korelasyon Analizi Sonuçları.

	YTZS	ÇTZS	İP
YTZS	1		
ÇTZS	,780**	1	
İP	,815**	,822**	1
** : Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır (2-tailed).			

Tablo 5.3.'te de belirtildiği üzere; Yalın Tedarik Zinciri Stratejisi'nin Çevik Tedarik Zinciri Stratejisi ile aralarında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi (r (100)= .78; p< 0,001) ve İşletme Performansı ile aralarında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişkisi (r (100)= .815; p< 0,001) olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Çevik Tedarik Zinciri Stratejisi ile İşletme Performansı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkinin (r (100)= .822; p< 0,001) bulunduğu ortaya çıkarılmıştır.

5.4. Regresyon Analizi

Çalışmanın konusunu oluşturan değişkenler arasındaki nedensellik ilişkilerini incelemek amacıyla, basit regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizin sonuçları, Tablo 5.4.'te yer almaktadır.

Tablo 5.4. Regresyon Analizi Sonuçları.

Bağımsız Değişkenler	β	t	R^2	ΔR^2	F
YTZS	,795	14,383	,835	,832	220,989
ÇTZS	,813	15,639	,866	,864	258,826
Bağımlı Değişken: İşletme Performansı. *p <0,001.					

Tablo 5.4.'e göre yapılan basit regresyon analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{YTZS\text{-}İP}$ = 220,989; $F_{ÇTZS\text{-}İP}$ = 258,826; p<0,001). Sonuçlara göre Yalın Tedarik Zinciri Stratejisi'nin İşletme Performansı'na % 79,5 oranında anlamlı ve olumlu yönde bir katkısı bulunmaktadır (β= 0,795; p<0,01). Benzer bir şekilde Çevik Tedarik Zinciri Stratejisi'nin İşletme Performansı'na %81,3 oranında anlamlı ve olumlu yönde bir katkısı bulunmaktadır (β= 0,813; p<0,01).

Elde edilen regresyon analizi sonuçlarına göre yalın ve çevik tedarik zinciri stratejileri, işletme performansını olumlu yönde etkilemektedir. Etkileme oranı olarak kıyaslandığında, çevik tedarik zinciri stratejilerinin, yalın tedarik zinciri stratejilerine nazaran daha iyi bir oranda işletme performansını pozitif yönde etkilediğini belirtmek mümkün olmaktadır. Korelasyon analizi sonuçları da ilgili bulguları desteklemektedir. Bu doğrultuda, Tablo 5.5.'te de belirtildiği üzere araştırmanın iki hipotezi de kabul edilmiştir.

Tablo 5.5. Hipotez Testi Sonuçları.

Araştırmanın Hipotezleri	Sonuç
H_1: Yalın tedarik zinciri stratejisi, işletme performansını olumlu yönde etkiler.	Kabul Edildi
H_2: Çevik tedarik zinciri stratejisi, işletme performansını olumlu yönde etkiler.	Kabul Edildi

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Modern ticaret dünyası günden güne değişen teknolojik ve bilimsel yeniliklerle giderek değişmektedir. Bu değişim uluslararası rekabet ortamına uyum sağlamak ve öne çıkmak isteyen işletmeler için etkili bir tedarik zinciri yönetimini zorunlu kılmaktadır. İşletmenin içinde bulunduğu tedarik zincirinin yeniliklere açık ve değişimler karşısında esnek olması gerekmektedir.

Bu bağlamda yapılan çalışma, yalın tedarik zinciri stratejisi ve çevik tedarik zinciri stratejisinin işletme performansı üzerinde bir etkisi olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Belirtilen hedef doğrultusunda ilgili yazın değerlendirilerek, üç değişkeni ölçümleyen ölçeklere ulaşılmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan anket formlarında yer alan sorular, Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren tekstil firmalarının üretim departmanlarındaki 100 yöneticiye yüz yüze görüşmelerde yöneltilerek, gerekli verilere ulaşılmıştır.

Yapılan analizler, tekstil işletmelerinin yalın tedarik zinciri stratejisi ve çevik tedarik zinciri stratejisini benimsemelerinin, işletme performanslarına kuvvetli düzeyde olumlu bir etkisinin olacağını ortaya koymuştur. Çevik tedarik zinciri stratejisinin, yalın tedarik zinciri stratejisine nazaran yaklaşık düzeyde ancak daha iyi bir işletme performansına yol açabileceği öngörülmektedir. Bu sonuçlar ilgili literatür ile paralellik göstermektedir.

İlgili alanda çalışmalar yapacak araştırmacılara, konuya dair yaklaşılan sorunları operasyonel ve teknik düzeyde ele alarak karar verme önerili optimizasyon araştırmaları yapmaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Chin, K. S., Pun, K. F. ve Lau, H. (2003). "Development of a Knowledge-Based Self-Assessment System for Measuring Organisational Performance". Expert Systems with Applications. 24 (2003). 443-455.

Corbett, C. J. ve Klassen, R. D. (2006). "Extending the Horizons: Environmental Excellence as Key to Improving Operations". Manufacturing & Service Operations Management. 8 (1). 5-22.

Çalışkan, A., Akkoç, İ. ve Turunç, Ö. (2011). "Örgütsel Performansın Artırılmasında Motivasyonel Davranışların Rolü: Yenilikçilik ve Girişimciliğin Aracılık Rolü". SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 16 (3). 363-401.

Eren, A. S. (2018). "Anketlerin Veri Girişlerinin Kolay Bir Şekilde Yapılmasını Sağlayan Bilgisayar Tabanlı Bir Yöntemin Tanıtımı". Social Mentality and Researcher Thinkers Journal. 4 (8). 76-83.

Erturgut, R. (2016). "Stratejik Tedarik Zinciri Yönetimi". Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

Fawcett, S. E. ve Clinton, S. R. (1997). "Enhancing Logistics to Improve the Competitiveness of Manufacturing Organizations: A Triad Perspective". Production and Inventory Management Journal. 37 (1). 18-28.

Galankashi, M. R. ve Helmi, S. A. (2016). "Assessment of Hybrid Lean-Agile (Leagile) Supply Chain Strategies". Journal of Manufacturing Technology Management. 27 (4). 470-482.

Gunasekaran, A., Patel, C. ve Tirtiroglu, E. (2001). "Performance Measures and Metrics in a Supply Chain Environment". International Journal of Operations & Production Management. 21 (1/2).71-87.

Huang, S. H., Uppal, M. ve Shi, J. (2002). "A Product Driven Approach to Manufacturing Supply Chain Selection". Supply Chain Management: An International Journal. 7 (4).189-199.

Özdamar, K. (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi. 5. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Pınar, A. H. (2011). "İnovasyon Çağında Kamu ve İşletme Yönetiminde Stratejik Teknoloji Yönetimi". Yönetimde Çağdaş ve Güncel Konular (Ed. İsmail Bakan). Ankara: Gazi Kitabevi.

Qi, Y., Boyer, K. K. ve Zhao, X. (2009). "Supply Chain Strategy, Product Characteristics, and Performance Impact: Evidence from Chinese Manufacturers". Decision Sciences. 40 (4). 667-695.

Qrunfleh, S. ve Tarafdar, M. (2013). "Lean and Agile Supply Chain Strategies and Supply Chain Responsiveness: The Role of Strategic Supplier Partnership and Postponement". Supply Chain Management: An International Journal. 18 (6). 571-582.

Sezen, B., Yılmaz, C. ve Gezgin, G. (2002). "Lojistik İşlevinin Pazarlama ve Üretim Birimleri Arasındaki Bağlayıcı Rolü ve İşletme Performansı Üzerindeki Etkileri". D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi.17 (2). 133-146.

Şimşek, M. Ş. ve Çelik, A. (2012). "İşletmenin Performansı". İşletme Bilimlerine Giriş. Konya: Eğitim Akademi Yayınları.

Vrijhoef, R.ve Koskela, L. (2000). "The Four Roles of Supply Chain Management in Construction". European Journal of Purchasing & Supply Management. 6 (2000). 169-178.

Wieland, A. ve Wallenburg, C. M. (2012). "Dealing with Supply Chain Risks: Linking Risk Management Practices and Strategies to Performance". International Journal of Physical Distribution & Logistics Management. 42 (10). 887-905.

Womack, J.P., Jones, D.T. ve Ross, D. (2007). The Machine that Changed the World. New York: Free Press.

Zaman, K. A. U. ve Ahsan, A. M. M. N. (2014). "Lean Supply Chain Performance Measurement". International Journal of Productivity and Performance Management. 63 (5). 588-612.

Zhao, X., Huo, B., Flynn, B. B. ve Yeung, J. H. Y. (2008). "The Impact of Power and Relationship Commitment on The Integration Between Manufacturers and Customers in a Supply Chain". Journal of Operations Management. 26 (2008). 368-388.

View publication stats